

REKABET KURUMU

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-4-241
Karar Sayısı : 12-53/1511-529
Karar Tarihi : 01.11.2012

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Recep GÜNDÜZ, Canan İÇEL

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Türkiye Garanti Bankası A.Ş.
Levent Nispetiye Mah. Aytar Cad. No:2 34340 Beşiktaş/İstanbul
- Türk Hava Yolları A.O.
THY Genel Yönetim Binası, Atatürk Havalimanı Yeşilköy/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Türk Havayolları A.O. ve Türkiye Garanti Bankası A.Ş. arasında imzalanan "THY Frequent Flyer Programı Miles&Smiles Kredi Kartı İşbirliği Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 18.06.2012 tarih ve 4959 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 23.10.2012 ve 2012-4-241/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bildiri yapılan sözleşmeye, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 5. maddesi çerçevesinde beş yıl süre ile bireysel muafiyet tanınabileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) Dosya bakımından; ilgili ürün pazarları olarak "sık uçan yolcu programı mil alım/satım" üst pazarı ve "ücretsiz veya indirimli havayolu taşımacılığı promosyonu sunan kredi kartları" alt pazarı, ilgili coğrafi pazar olarak ise "Türkiye" tespit edilmiştir.

G.1. Bildirime Konu Sözleşme

- (5) "THY Frequent Flyer Programı Miles&Smiles Kredi Kartı İşbirliği Sözleşmesi" (Sözleşme) Türk Havayolları A.O. (THY) tarafından düzenlenen teknik ve idari şartnameler paralelinde açılan ihalenin Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (Garanti) tarafından kazanılması sonucunda imzalanmıştır. Sözleşme, THY Frequent Flyer (sık uçan yolcu) Programı (THY FFP) olan Miles&Smiles'in bir parçasını teşkil etmek üzere, THY'nin Miles&Smiles programı üyelerinin talep etmeleri durumunda Garanti'den temin edecekleri Miles&Smiles markasını taşıyan kredi kartını kullanarak bonus mili kazanacakları bir işbirliğini öngörmektedir. Shop&Miles markası altında yürütülen ve Kurulun 30.07.2004 tarih ve 04-50/678-172 sayılı ve 09.09.2009 tarih ve 09-41/994-251 sayılı kararları ile muafiyet almış olan işbirliği Miles&Smiles kredi kartı işbirliği adı altında programa eklenen başkaca özelliklerle yenilenmiştir.

G.2. Değerlendirme

G.2.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

- (6) 4054 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından teşebbüs niteliğini haiz THY ve Garanti, dikey anlaşma niteliğinde olan bir Sözleşme ile tanımlanan ilgili pazarlarda etki doğuracak bir işbirliğine gitmişlerdir. Taraflar arasındaki Sözleşme'nin "rekabet yasağı" ve "tek alıcıya sağlama yükümlülüğü"ne ilişkin düzenlemeleri, "ilgili pazarlarda rekabeti kısıtlayıcı nitelikte" olduğu için 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

12-53/1511-529

- (7) Bu nedenle dosya konusu sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

G.2.2. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

- (8) THY ile Garanti arasındaki bildirim konusu işbirliği, THY'nin sık uçan yolcu programı millerinin sağlayıcısı olduğu, Garanti'nin ise bu millerin alıcısı olduğu dikey bir anlaşma olarak değerlendirilebilir.
- (9) Diğer taraftan, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca herhangi bir dikey anlaşmanın Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden faydalanabilmesi için, sağlayıcının ilgili pazardaki payının %40'ı aşmaması gerekmektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise, tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren dikey anlaşmalarda, alıcının ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması gerektiği düzenlenmiştir. Bildirim konusu Sözleşme'nin 1.1. maddesinde, sağlayıcı konumundaki THY'nin Türkiye'de Garanti dışında hiçbir banka ile uçuş mili kazandıran kredi kartı uygulaması yapmamasını öngören bir "tek alıcıya sağlama yükümlülüğü" bulunmaktadır. Öte yandan, Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz (Kılavuz)'un 57. paragrafında da belirtildiği üzere, 2002/2 sayılı Tebliğ'in uygulanmasında sağlayıcının pazar payı, alıcılara satış yaptığı ilgili ürün pazarı ve ilgili coğrafi pazardaki pazar payıdır. Yine, Kılavuz'un 60. paragrafında belirtildiği üzere, tek alıcıya sağlama yükümlülüğünde alıcının pazar payı, alım pazarında toplam alımlarındaki paydır.
- (10) Bildirim konusu Sözleşme bu çerçevede değerlendirildiğine, dosya mevcudu bilgilere göre, sağlayıcı konumundaki THY'nin ve alıcı konumundaki Garanti'nin inceleme konusu dosyada "üst pazar" olarak belirlenen "sık uçan yolcu programı mil alım/satım pazarı"ndaki payını, en yakın gösterge olan sık uçan yolcu programlarındaki üye sayıları baz alarak hesaplamak mümkündür. Buna göre, THY ve Garanti'nin üst pazardaki pazar payları yaklaşık (.....)'dir. Bu bakımdan THY'nin üst pazardaki pazar payının %40'ı aşması ve sözleşmenin bütünlüğü göz önüne alındığında, bildirim konusu Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden faydalanmasının mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

G.2.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- (11) Bildirim konusu sözleşmede ilgili pazarlardaki rekabeti etkileyebilecek iki temel kısıtlama bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Sözleşme'nin 1.1. ve 6.2. maddelerinde yer alan ve Garanti'nin Sözleşme süresince THY dışında hiçbir havayolu şirketi ile kart veya program işbirliği yapmamasını öngören "rekabet yasağı"; diğeri ise, yine Sözleşme'nin 1.1. maddesinde belirtilen ve THY'nin Türkiye'de Garanti dışında hiçbir banka ile uçuş mili kazandıran kredi kartı işbirliği yapmamasını öngören "tek alıcıya sağlama yükümlülüğü"dür.
- (12) Söz konusu rekabet kısıtları 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen kriterlere göre aşağıda değerlendirilmiştir:
- **Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması**
- (13) Bildirim konusu işbirliği sonucunda; tarafların ortaklığı ile çıkartılmış olan Miles&Smiles kredi kartının varlığı devam ettirilmektedir (arzun sürekliliği sağlanıyor). Ayrıca, THY FFP üyeleri, işbirliği öncesinde sadece uçuşlardan mil kazanırken mevcut işbirliği ile birlikte Miles&Smiles kredi kartı ile yaptıkları alışverişlerden de mil kazanma imkânına kavuşmaktadırlar. Böylece, THY FFP programı tüketiciler için daha cazip hale gelmektedir.
- (14) Öte yandan, Miles&Smiles kredi kartı işbirliği çerçevesinde THY, Miles&Smiles kredi kartı kullanıcılarına ödül olarak sunulmak üzere Garanti'ye önceden toplu uçuş mili, diğer bir ifade ile toplu uçak bileti satmaktadır. Böylece THY, ciddi bir operasyonel maliyete katlanmaksızın önceden toplu bilet satışı yapmak suretiyle bir yandan ciddi bir gelir elde etmekte; diğer yandan da uçuşlarını ve yolcu kapasitesini daha iyi organize edebilir hale gelmektedir. Ayrıca bu işbirliği ile sayesinde THY FFP tüketici sadakatini sağlamaya yönelik bir pazarlama sistemi

12-53/1511-529

olmanın ötesinde, THY için gelir sağlayan bir ekonomik faaliyet haline gelmektedir.

(15) Bunların dışında aşağıdaki tespitler yapılmıştır:

- THY müşterileri, THY ile Garanti arasındaki Miles&Smiles kredi kartı işbirliğinin bir sonucu olarak taksitli alışveriş ve kredi imkânına sahip olmaktadır.

- THY, Garanti'ye Miles&Smiles kredi kartına ilişkin reklam ve tanıtım hizmetleri sunmasını zorunlu tutarak THY FFP programının ve Miles&Smiles kredi kartının tanıtımını Garanti aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

- THY, Garanti'den aldığı düzenli raporlar ile orta ve üst gelir segmentinde bulunan FFP üyelerinin tüketim alışkanlıklarını veya tercihlerini daha iyi gözleme imkânına kavuşmakta ve böylece başta FFP olmak üzere müşterilerine sunduğu hizmetleri tüketici tercihlerine göre geliştirebilme imkânına kavuşmaktadır.

- Garanti, THY ile yaptığı işbirliği sonucunda, THY'nin orta ve üst gelir segmentinde bulunan müşterilerine daha az maliyetle ulaşıp bunları kredi kartı müşterisi haline getirebilmekte ve böylece gelir seviyesi ve alışveriş harcamaları yüksek olan bu müşteri kitlesinin Garanti'nin kredi kartı ile alışveriş yapması sonucunda önemli bir gelir elde etmektedir.

- Bankacılık ve havayolu taşımacılığı sektörünün iki önemli oyuncusu olan Garanti ve THY arasında yapılan bu işbirliği, tarafların kurumsal kimliklerine ve marka değerlerine önemli bir katkı sağlamaktadır.

Bu hususlar dikkate alındığında, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde aranan ilk şartın gerçekleştiği anlaşılmıştır.

- Tüketicinin bundan yarar sağlaması

(16) Yukarıda da belirtildiği üzere; bildirim konusu işbirliği ile Miles&Smiles kredi kartına ilişkin arzın sürekliliği sağlanmıştır. Ayrıca THY FFP üyeleri, Miles&Smiles kredi kartı işbirliği öncesinde sadece uçuşlardan mil kazanırken bildirim konusu işbirliği ile birlikte Miles&Smiles kredi kartı ile yaptıkları alışverişlerden de mil kazanma imkânına kavuşmuşlardır. Mevcut işbirliği ile kredi kartları pazarında önemli bir ürün farklılaştırması gerçekleşmekte ve böylece tüketicilerin tercih seçenekleri artmaktadır. Diğer taraftan, Garanti'nin ve THY'nin müşterilerinin tüketim alışkanlıklarını daha iyi gözlememesinin bir sonucu olarak, sundukları hizmetleri tüketicilerin tercihlerine göre geliştirmeleri de beklenmektedir.

(17) Bu çerçevede, ikinci şartın da gerçekleştiği belirlenmiştir.

- İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

(18) Garanti ile THY arasındaki rekabet yasağının bir sonucu olarak Garanti, THY dışında hiçbir havayolu şirketinden mil alımı yapamayacaktır. Ancak bu yükümlülük, THY'ye getirilen "tek alıcıya sağlama yükümlülüğü" ile birlikte uygulandığı için, havayolu taşımacılığı pazarında THY'nin rakibi konumunda bulunan havayolu şirketlerine alıcı konumundaki diğer bankaların kapatılması durumunu beraberinde getirmemektedir. Nitekim sektörde Pegasus Hava Taşımacılığı A.Ş. ile HSBC Bank A.Ş. arasında, Lufthansa Alman Havayolları A.Ş. ile Denizbank arasında benzer işbirliklerinin yapılmış olması da bunun göstergesidir. Ayrıca, havayolu taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren diğer havayolu şirketlerinin benzer işbirlikleri yapmak istemeleri halinde, işbirliği yapabilecekleri çok sayıda banka bulunmaktadır.

(19) Alıcılara getirilen rekabet yasaklarının, girdi alt pazar için zorunluysa ya da nihai ürünler söz konusuysa ve alıcı bu pazarda hâkim durumdaysa markalar arası rekabeti ortadan kaldırmayacağı kabul edilmektedir. Ancak inceleme konusu dosya bakımından, THY'nin satışını yaptığı uçuş milleri, "ücretsiz veya indirimli havayolu taşımacılığı promosyonu sunan kredi kartları" alt pazarında ücretsiz veya indirimli havayolu taşımacılığı promosyonunun sunulması için zorunlu bir girdi değildir. Bankalar, herhangi bir havayolu şirketi ile FFP işbirliği yapmamış olsalar dahi, kredi kartı ile belirli miktarda alışveriş yapan müşterilerine ücretsiz

12-53/1511-529

veya indirimli havayolu taşımacılığı promosyonu sunabilmektedir. Üstelik bu uygulamayı yürütürken belirli bir havayolu şirketine bağlı kalmaları ve önceden toplu mil alımı yapmaları da gerekmemektedir. Bu durumun bir sonucu olarak, ülkemizde “ücretsiz veya indirimli havayolu taşımacılığı promosyonu sunan kredi kartları pazarı”, sürekli yeni girişlerin olduğu ve pazarın giderek büyüdüğü dinamik bir pazar özelliği göstermektedir. Nitekim dosya mevcudu pazar payı değişimleri de bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Söz konusu pazarda, Garanti'nin (Miles&Smiles kredi kartının) 2008 yılı pazar payı (.....), en yakın rakibi olan Akbank'ın (Wings kredi kartı) (.....) iken, anılan kartların 2011 yılı itibarıyla pazar payları sırasıyla (.....) ve (.....)'e düşmüştür. Bu bakımdan 2008 yılı itibarıyla pazarda en büyük pazar payına sahip olan Miles&Smiles bu unvanı Wings'e kaptırmış, buna karşın Wings'in pazar payı da düşmüştür. 2009 yılında pazara giriş yapan Maximiles pazar payını 2011 yılında (.....)'ya çıkarmıştır. Bu durum açık biçimde yoğunlaşma oranının düştüğünü ve alt pazarın daha rekabetçi bir hal aldığını göstermektedir. Dosya mevcudu pazar payı rakamları ve pazar yapısı dikkate alındığında, Garanti'nin alt pazarda hâkim durumda bulunduğunu ileri sürmek mümkün değildir. Dolayısıyla, Garanti'ye getirilen rekabet yasağının alt pazarın önemli bir kısmında markalar arası rekabeti bozmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Aksine, bu kısıtlama bankanın Miles&Smiles kredi kartına yoğunlaşmasını sağlayarak alt pazarda markalar arası rekabeti artırıcı bir etkide bulunabilecektir.

- (20) THY'ye getirilen “tek alıcıya sağlama yükümlülüğü” ise THY'nin üst pazardaki hâkim durumu nedeniyle, gerek üst pazarda gerek alt pazarda Garanti'ye getirilen rekabet yasağından görece daha ciddi rekabetçi kaygılara yol açabilecektir.
- (21) Tek alıcıya sağlama yükümlülüğünün bir sonucu olarak, Garanti'nin üst alım pazarı olan “sık uçan yolcu programı mil alım/satım pazarı”ndaki payı (.....)'e ulaşmakta ve diğer bankaların THY'den FFP mili almalarının önü kapatılmaktadır. Ancak üst pazarın diğer bankalara kapatılmasıyla birlikte, üst pazarda Garanti üzerindeki rekabetçi baskının bütünüyle ortadan kalktığını söylemek mümkün değildir. Zira gerek THY'nin rakiplerinin üst pazardaki etkinliklerinin artması ve gerekse Garanti'nin rakiplerinin bu firmalarla anlaşma yapabilmeleri pazardaki rekabetçi yapıya katkı sağlayan unsurlardır.
- (22) Öte yandan, THY'ye getirilen tek alıcıya sağlama yükümlülüğünün nihai tüketiciler üzerindeki olumsuz etkisi üst pazardaki etkisine kıyasla çok daha sınırlı olacaktır. Zira bu kısıtlamanın bir sonucu olarak Garanti rakiplerine karşı önemli bir rekabet avantajı elde etmiş olsa da, yukarıda da belirtildiği üzere üst pazardaki girdinin alt pazar için zorunlu bir girdi olmaması ve alt pazarın yeni girişlere açık, sürekli büyüyen dinamik bir pazar olması nedeniyle söz konusu kısıtlama Garanti'yi alt pazarda hâkim duruma getirmek için yeterli değildir. Nitekim Garanti Miles&Smiles markası ile alt pazarda düzenli olarak pazar payı kaybetmektedir.
- (23) Yukarıda sunulan değerlendirmeler ışığında, bildirim konusu işbirliği ile ilgili pazarların önemli bir kısmında rekabetin ortadan kalkmadığı; dolayısıyla bildirim konusu Sözleşme ile Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde aranan üçüncü şartın da gerçekleştiği sonucuna varılmıştır.

- Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

- (24) Yapılan bildirimde taraflar, bildirim konusu işbirliğinde programın tek elden yürütülebilmesi ve bu hizmetten yararlanan tüm müşterilerin aynı hizmet kalitesini alabilmeleri açısından münhasırlığın önem taşıdığını ileri sürmektedirler. Çok sayıda ortağın aynı kredi kartı sadakat programında yer alması programın eş zamanlı ve uyumlu yönetimini zorlaştıran bir faktördür. Ayrıca karşılıklı münhasırlığın taraflara getirdiği birtakım avantajlar da bulunmaktadır. Örneğin Garanti Miles&Smiles kredi kartına yoğunlaşarak kartın yaygınlaşması yönünde daha fazla emek ve zaman harcaması rekabet yasağının THY açısından avantajı iken, tek alıcıya sağlama yükümlülüğünün bir sonucu olarak THY'nin müşteri kitlesinden maksimum oranda faydalanmak da Garanti açısından bir avantajdır.

12-53/1511-529

- (25) THY'ye getirilen tek alıcıya sağlama yükümlülüğü, sadece THY'nin diğer bankalarla uçuş mili kazandıran kredi kartı işbirliği yapmasını yasaklamaktadır. Bu husus, Sözleşme'nin 1.1. maddesinin ikinci paragrafında (.....) ifadesi ile açıkça belirtilmiştir. Buna göre, THY'ye getirilen tek alıcıya sağlama yükümlülüğü, THY'nin kendisinden toplu bilet almak isteyen bankalara indirimli bilet satmasına engel teşkil etmemektedir. Dolayısıyla, THY'ye getirilen tek alıcıya sağlama yükümlülüğü, diğer bankaların THY'den indirimli bilet alarak alt pazarda Garanti ile rekabet etmesini engellememektedir. Bu yönüyle anılan kısıtlamanın sadece FFP kredi kartı işbirliği ile sınırlı olduğu söylenebilecektir.
- (26) Öte yandan, yukarıda da belirtildiği üzere, "ücretsiz veya indirimli havayolu taşımacılığı promosyonu sunan kredi kartları pazarı", yeni girişlerin olduğu, büyüyen ve dinamik bir pazardır. Dolayısıyla, gerek pazarın dinamik yapısı ve gerekse münhasırlık hükümlerinin hizmet sunumu için oluşturduğu olumlu dışsallıklar birlikte değerlendirildiğinde söz konusu sözleşmeye, sözleşme süresi olan 5 yıl boyunca muafiyet tanınabileceği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- Türk Havayolları A.O. ve Türkiye Garanti Bankası A.Ş. arasında imzalanan "THY Frequent Flyer Programı Miles&Smiles Kredi Kartı İşbirliği Sözleşmesi"nde, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler bulunması nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,

2- Bununla birlikte söz konusu sözleşmeye, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

İkinci Başkan

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Doç. Dr. Mustafa ATEŞ

İsmail Hakkı KARAKELLE

Dr. Murat ÇETİNKAYA

Reşit GÜRPINAR